С.Сейфуллиннің 120 жылдығына арналған **«Сейфуллин оқулары–10: Мемлекеттің индустриалды–инновациялық саясатын құрудағы бәсекеге қабілетті кадрларды дайындау келешегі мен ғылымның рөлі»** атты Халықаралық ғылыми-теориялық конференциясының материалдары = Материалы Международной научно-теоретической конференции **«Сейфуллинские чтения–10: Новые перспективы подготовки конкурентоспособных кадров и роль науки в формировании индустриально-инновационной политики страны»,** посвященная 120-летию со дня рождения С.Сейфуллина**.** – 2014. – Т.І, ч.3. – Б.76-78

ОҚЫТУДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯНЫ ҚОЛДАНЫП СТУДЕНТТЕРДЕ БІЛІМ САПАСЫН ЖЕТІЛДІРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Әлімқұлова Э.Ж., Мұсағалиева Н.М.

Ел Президенті «XXI ғасыр табалдырығы алдында білім беру капиталға айналуда. Оның өзі маңыздылығы жөнінен стратегиялық ресурстармен бәсекелесе алады және солай болуы тиіс. Елдің даму деңгейі осы арқылы бағаланатын болады», деп елімізде білім беру мәселесін жоғары деңгейге көтеріп, педагог қауымына үлкен міндет артып отыр. Педагог-ғалымдардың бүгінгі заман талабына сай, орта мектептерде, жоғары оқу орындарында білім беру жүйесін қайта құруға байланысты жүргізіліп жатқан жаңа технологиялық құрылым мен әдістерді енгізуі, әлемдік стандартқа сай мамандарды дайындау мақсатында психологиялық, педагогикалық, ғылыми күш-жігерлерін жұмылдырып, қызмет жасаулары өмір талабы, заман сұранысы. Сонымен қатар бүгінгі білім беру жүйесін әлемдік деңгейге көтеру мақсатында жасалып жатқан талпыныстар, түрліше бағдарламаларға негізделген жаңа түрдегі оқу орындары, лицей, колледж, жаңа типті мектептердің пайда болуы, болашақта білікті маман даярлаудағы заман өзгерісіне сай нақты талаптар Болон процессінің негізгі қағидаттарын іске асырумен байланысты.

Қай заманда да болмасын оқытудың негізгі мақсаты- оқытудағы барлық педагогикалық, ғылыми және инновациялық қызметті жүзеге асыруға қатысты іс-әрекетті жетілдіру, дамыту, белгілі бір жүйені қалыптастыру. Бұл үдеріс бәрімізді қоғаммен, айнала қоршаған ортамен белсенді және ұтқыр байланыс орнатуды қалыптастырады. Бұл дағдының қалыптасуы білім алушының жан-жақты жеке тұлға ретінде қалыптасуына, оқуға ынтасын арттыру, тәрбиелеу арқылы түрлі жасырын жатқан қабілеттерінің ашылуына мүмкіндік жасайды. Білім алушының іскерлік, біліктілік қабілетін дамыту мақсатында жүргізілетін педагогикалық барлық іс-әрекеттің мазмұны да түрлері де сан алуан. Мұнда білім алушыларға қойылатын талап, ол білім мен білік жинауға ұмтылыс, жігерлік қаракеттерінің болуы. Жоғары оқу орындарына оқуға қабылданған студенттің барлығы бірдей жоғары оқу орнының бағдарламасына енгізілген барлық пәндерді бірдей үздік меңгеруі мүмкін емес, өйткені әр пәннің өзіндік ерекшеліктері, заңдылықтары мен сипаттары болады.

Дәстүрлі ұйымдастырылған оқу үдерісіне қарағанда оқытудың қазіргі заманғы технологияларын жан-жақты қолдануда студенттер арасында қарым-қатынас, яғни араларындағы бірлескен іс-әрекет барысында, бір-бірімен түрлі ойларымен, идеялармен, көңіл-күй сезімдермен бөлісуі, шаршамай көп қажетті мағлұматтар жинап, жағымды эмоциялар арқылы белсенділігінің

артуы, сөздік қоры мен ойлау қабілеті дамып жеке тұлғаның қажеттіліктері қанағаттандырылады.

Болашақ ауыл шаруашылық мамандары білім алу жолында табиғатпен, қоршаған ортамен тығыз байланыста қызмет жасауға дайындалатынын ескерсек, біз бүкіл әлемдік био-, гео- жүйелерін, биосфера ресурстарын сақтауда, оны тиімді пайдалануда іскерлікпен әрекет жасайтын, жан-жақты білімді, дүниетанымдық ғылыми көзқарас қалыптастыру бағытында білім беріп, тәрбиелеуді мақсат қойып отырмыз.

Бірақ, айтылып өткендей, бағдарлама мен оқулықтардың мәтіні біздің қалағанымыздай, жан-жақты білімнің теориялық және практикалық тұстарын ашуға сәйкес келе бермейді. Сондықтан, химияны оқытуда сабақты пәнаралық байланысты тудыра отырып, керекті қосымша әдебиеттер және күнделікті ақпарат көздерінен алынатын нақты ғылыми мағлұматтармен сабақтастырып жүргізу жүзеге асырылады. Оқулық, оқу-әдістемелік құралдар т.б. ақпарат көздерінен жинақталған материалдардан белгілі бір тақырыпқа тиісті және тиімді материалдарды ажыратып, таңдап алу оқытушының білігі мен педагогикалық шеберлігін қажет етеді. Осы жоғарыдағы айтылғандарды назарға ала отырып, біз әдістемелік жұмысымызда химия пәнін оқыту барысында:

– пәнаралық байланыс негізінде берілетін білімнің қажеттілігін;

– химияны жаратылыстану пәндерімен қалай байланыстырып, онда нені және қалай оқыту керек екендігін;

– пәнаралық байланыс қандай бағытта жүзеге асады және типтік бағдарламадағы берілген тақырыптар мен ондағы материалдарды қалай өзара жүйелі байланыстыруға болатындығын;

– пәнаралық байланысты химия қай формада және қандай әдіспен оқытылу керектігін;

– пәнаралық байланыс арқылы берілетін химиялық білімнің нәтижесі қандай болмақ, деген сияқты педагогикалық мәселелерді жан-жақты қарастыру.

Практикамызда біз оқытудың жаңа технологияларының бірі ұжымдық оқытуды жиірек қолданамыз. Ұжымдық оқытуда студент өзінің оқу үрдісіндегі іс-әрекетін жеке тапсырмаларды орындаудан бастайды. Мұнда тапсырмалар репродуктивтік, яғни студент тапсырманы орындағанда әрі тез, әрі айқын жауап беруді қажет етеді. Кейінгісі эвристикалық, яғни шығармашылық бағытта құрылады, мұнда тапсырманы орындауда студенттің ойлануы, жан-жақты ізденісі жүзеге асырылады. Мұнда түрлі қосымша әдебиеттермен жұмыс жасау, ақпарат көздерінің мәліметтерін сараптау, түрлі -радио, -теле бағдарламаларды бақылау т.б. қисынды ойлау қабілетін жетілдіру қызметі артады. Осы бағыттағы жұмыста студент өзінің белсенділігін көрсетеді, шығармашылық қырын ашып, танылады.

Қазіргі заманғы оқытудың инновациялық технологиясын сабақ үрдісінде қолдану ол сабақ түрлерінің интеграциясын қажет етеді, яғни зертханалық жұмысты, өзіндік жұмысты студенттердің ғылыми-зерттеу жұмысына негіз болатындай ұйымдастыру. Бұл жоғары оқу орындарында білімді, білікті маман дайындау мақсатын іске асырудың тағы бір жолы деп қарастыруымызға болады. Өйткені, оқу үрдісінде студенттердің

ғылыми-зерттеу жұмысы тақырыпты оқыту әдістерінің бір-бірімен байланысты, сабақтастықта үздіксіз жүргізіледі. Студент ғылыми херттеу жұмысының алғашқы сатысын тақырыптың теориялық жүзіндегі дайындығы, яғни тақырыпқа қажетті теориялық материалдармен, оның ішінде талдау түрлерімен және оны жүргізу әдістерімен танысып білудегі ғылыми әдебиеттермен жұмыс жасалады. Эксперименттік жұмысты бастау үшін зерттеудің қолайлы әдістері іздестіріледі. Ғылыми ізденіс жұмыс нәтижесі кесте, график, диаграмма түрінде көрсетіліп, жүйелендіріледі. Мысалы, зерттеу жұмыстарын жүргізу үшін ауыл шаруашылық өнімдері, сүт, жем-шөп (дәрі-дәрмектік), көкөністер, жеміс-жидектер (алма, орам-жапырақ, сәбіз сонымен қатар тасымалданып жеткізілетін жеміс-жидектер т.б.) т.т. алынады. Осы ауыл шаруашылық өнімдеріне сараптама жасалып, олардың химиялық құрамы, ондағы дәрумендердің мөлшері, адам ағзасындағы зат алмасуға әсері т.т. пәнаралық байланыста қарастырылады. Біздің оқыту үрдісіндегі негізгі мақсатымыз да, білімнің жоғары сипаты да студенттердің құзыреттіліктерін, таным сапасын жетілдіру.

Оқыту үдерісіндегі көңіл бөлінетін ең маңызды мәселе әрине ол білім берудің ұтымды әдістерін анықтап, сол әдістің тәжірибе жүзінде тиімді қолдану мүмкіндігі, сенімділігі, нәтижелілігі. Оқыту үдерісіндегі ойластырылған барлық педагогикалық іс-әрекет студенттің түрлі мәселелерді сараптай білуге, оңтайлы шешім тауып немесе сол мәселенің алдын алуда іскерлік, шығармашылық, біліктілік қалыптастыруға құрылады.

Бүгінгі заманға сай бастамашыға айналу мүмкіндігі мол жас мамандарға білім мен тәрбие беруде біз педагогика саласында кеңінен қолданылып жүрген оқытудың озық технологияларын пайдалануды жетілдіру бағытында сындарлы тәжірибе жинақтауымыз қажет. Өйткені нарықтық қатынастар заңымен өмір сүріп жатақан елімізде бүгінде ауылшаруашылық өндірістің материалдық, қалдықсыз технологиялық жүйелер мен үдерістерді енгізу, ауылшаруашылық өнімдерінің сапасын, өсімділігін арттыру, шығынын азайтудың тиімді әдістерін енгізу осы ауылшаруашылық мамандарының іскерлігіне байланысты. Сондықтан болашақ мамандарды дайындауда белгілі бір пән бойынша білім беруде, оқытудың инновациялық технологияларын жетілдіре қолдану, яғни болашақ мамандықтарымен, түрлі мекемелермен, өндіріс орындарымен серіктесе отырып ұйымдастыру үлкен нәтиже бермек.